

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 78/14
Λουξεμβούργο, 5 Ιουνίου 2014

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση C-117/13
Technische Universität Darmstadt κατά Eugen Ulmer KG

Κατά τον γενικό εισαγγελέα Niilo Jääskinen, ένα κράτος μέλος μπορεί να επιτρέψει στις βιβλιοθήκες να ψηφιοποιούν, χωρίς τη συγκατάθεση των δικαιούχων των σχετικών δικαιωμάτων, βιβλία που ανήκουν στη συλλογή τους προκειμένου να τα διαθέτουν από θέσεις ηλεκτρονικού αναγνωστήριου

Η οδηγία για το δικαίωμα του δημιουργού, μολοντί δεν απονέμει στα κράτη μέλη την εξουσία να παρέχουν στους χρήστες το δικαίωμα να αποθηκεύουν σε φορητή μνήμη (στικάκι) USB βιβλίο που έχει ψηφιοποιήσει η βιβλιοθήκη, εντούτοις δεν αντιτίθεται καταρχήν στην εκτύπωση του βιβλίου στο πλαίσιο δημιουργίας αντιγράφου για ιδιωτική χρήση

Δυνάμει της οδηγίας για το δικαίωμα του δημιουργού¹, τα κράτη μέλη πρέπει να παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την αναπαραγωγή και την παρουσίαση των έργων τους στο κοινό. Εντούτοις, η οδηγία παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να προβλέπουν ορισμένες εξαιρέσεις ή περιορισμούς στο δικαίωμα αυτό. Η δυνατότητα αυτή ισχύει, μεταξύ άλλων, για τις ανοικτές στο κοινό βιβλιοθήκες² οι οποίες θέτουν μέσω εξειδικευμένων τερματικών στη διάθεση των χρηστών, για έρευνα ή ιδιωτική μελέτη, έργα που ανήκουν στη συλλογή τους³. Στην εξεταζόμενη υπόθεση, το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, Γερμανία) ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει την έκταση της εν λόγω δυνατότητας την οποία έχει χρησιμοποιήσει η Γερμανία.

Το Bundesgerichtshof έχει επιληφθεί διαφοράς που έχει ανακύψει μεταξύ του τεχνικού πανεπιστημίου του Darmstadt (Technische Universität Darmstadt) και ενός εκδοτικού οίκου, της εταιρίας Eugen Ulmer KG⁴. Ο εκδοτικός οίκος ζητεί α) να απαγορευθεί στο πανεπιστήμιο να ψηφιοποιήσει βιβλίο που περιλαμβάνεται στη συλλογή της βιβλιοθήκης του και που έχει εκδοθεί από την Eugen Ulmer⁵ και β) να μην παρέχεται στους χρήστες της βιβλιοθήκης η δυνατότητα να εκτυπώνουν ή να αποθηκεύουν σε φορητή μνήμη USB το βιβλίο από τις θέσεις ηλεκτρονικού αναγνωστήριου που έχουν διαμορφωθεί εντός της βιβλιοθήκης και/ή να μεταφέρουν μαζί τους τις αναπαραγωγές αυτές εκτός των χώρων της βιβλιοθήκης. Το πανεπιστήμιο όντως είχε ψηφιοποιήσει το επίμαχο βιβλίο και το διέθετε από τις θέσεις ηλεκτρονικού αναγνωστήριου⁶. Το

¹ Οδηγία 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ L 167, σ. 10).

² Δηλαδή τις βιβλιοθήκες των οποίων η δραστηριότητα δεν αποσκοπεί, άμεσα ή έμμεσα, σε κανένα οικονομικό ή εμπορικό όφελος. Η δυνατότητα αυτή ισχύει υπό τους ίδιους όρους και για τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα μουσεία και τα αρχεία.

³ «Χρήση με παρουσίαση ή διάθεση, με σκοπό την έρευνα ή την ιδιωτική μελέτη, σε μέλη του κοινού μέσω εξειδικευμένων τερματικών στους χώρους των [προαναφερθέντων] ιδρυμάτων [...] έργων και άλλων προστατευόμενων αντικειμένων που δεν υπόκεινται σε όρους αγοράς ή αδείας και τα οποία περιέχονται στις συλλογές τους» (άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας).

⁴ Η υπό κρίση διαφορά έχει το χαρακτήρα δίκης-«πιλότου». Υπέρ του πανεπιστημίου έχει παρέμβει ο Deutscher Bibliotheksverband e.V. (Γερμανικός Σύνδεσμος Βιβλιοθηκών) καθώς και το Ευρωπαϊκό Γραφείο για τις βιβλιοθήκες και τα κέντρα πληροφόρησης και τεκμηρίωσης (EBLIDA). Υπέρ του εκδοτικού οίκου έχει παρέμβει η Börsenverein des deutschen Buchhandels (Γερμανική Ένωση Εμπόρων Βιβλίου). Κατά τον γενικό εισαγγελέα, το γεγονός αυτό είναι ενδεικτικό της σημασίας που έχει η υπό κρίση υπόθεση για τις βιβλιοθήκες, τους δημιουργούς και τους εκδοτικούς οίκους (ιδίως τους εκδοτικούς οίκους στον χώρο των επιστημονικών συγγραμμάτων).

⁵ Πρόκειται για το εγχειρίδιο του Winfried Schulze «Einführung in die neuere Geschichte» (Εισαγωγή στη Νεότερη Ιστορία).

⁶ Τα ψηφιακά αντίτυπα που ήταν προσβάσιμα από τις θέσεις αυτές δεν ήταν περισσότερα από τα τυπωμένα αντίτυπα που περιλαμβάνονταν στη συλλογή της βιβλιοθήκης.

πανεπιστήμιο αρνήθηκε την πρόταση του εκδοτικού οίκου να αγοράσει και να χρησιμοποιήσει σε μορφή ηλεκτρονικού βιβλίου (E-books) τα εγχειρίδια των εκδόσεων του οίκου αυτού.

Με τις σημερινές του προτάσεις, ο γενικός εισαγγελέας Niilo Jääskinen εκτιμά καταρχάς ότι ακόμη και όταν ο δικαιούχος των σχετικών δικαιωμάτων προτείνει σε βιβλιοθήκη τη σύναψη υπό εύλογους όρους συμβάσεων παραχωρήσεως άδειας για τη χρήση του έργου του, η βιβλιοθήκη μπορεί να επικαλεστεί την εξαίρεση για τα εξειδικευμένα τερματικά⁷. Κατά τον N. Jääskinen, η επίκληση της εξαίρεσεως αυτής παύει να είναι δυνατή μόνο στην περίπτωση που έχει ήδη συναφθεί τέτοια σύμβαση.

Στη συνέχεια, ο γενικός εισαγγελέας συνάγει ότι **η οδηγία δεν απαγορεύει στα κράτη μέλη να παρέχουν στις βιβλιοθήκες το δικαίωμα να ψηφιοποιούν τα έργα που περιλαμβάνονται στη συλλογή τους, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο για τη διάθεση των ως άνω έργων στο κοινό μέσω εξειδικευμένων τερματικών**. Τούτο ισχύει για παράδειγμα όταν πρέπει να προστατεύονται τα πρωτότυπα έργων τα οποία, μολονότι εξακολουθούν να καλύπτονται από το δικαίωμα του δημιουργού, είναι **παλαιά, ευαίσθητα ή σπάνια**. Το ίδιο μπορεί επίσης να ισχύει στην περίπτωση **συγγράμματος το οποίο συμβουλευονται πολυάριθμοι φοιτητές και του οποίου η αναπαραγωγή θα μπορούσε να προκαλέσει δυσανάλογη φθορά**.

Εντούτοις, ο N. Jääskinen διευκρινίζει ότι **η οδηγία δεν επιτρέπει τη συνολική ψηφιοποίηση μιας συλλογής αλλά μόνο την ψηφιοποίηση μεμονωμένων έργων**. Ειδικότερα, η δυνατότητα χρήσεως των εξειδικευμένων τερματικών δεν πρέπει να εφαρμόζεται αποκλειστικώς και μόνο προκειμένου να αποφεύγεται η αγορά επαρκούς αριθμού τυπωμένων αντιτύπων του συγγράμματος.

Τέλος, ο N. Jääskinen εκτιμά ότι **η οδηγία δεν επιτρέπει στους χρήστες των εξειδικευμένων τερματικών να αποθηκεύουν σε φορητή μνήμη USB τα έργα που τίθενται στη διάθεσή τους**. Ο γενικός εισαγγελέας επισημαίνει ιδίως ότι η εξαίρεση που έχει προβλεφθεί για τα εξειδικευμένα τερματικά αποτελεί κατά βάση εξαίρεση από το αποκλειστικό δικαίωμα παρουσίασης που διαθέτει ο δικαιούχος. Κατά τον γενικό εισαγγελέα, η έννοια «παρουσίαση» αποκλείει από το πεδίο της εν λόγω εξαίρεσεως τη δυνατότητα αποθηκεύσεως ενός έργου σε φορητή μνήμη USB, διότι στην περίπτωση αυτή δεν πρόκειται για παρουσίαση εκ μέρους της βιβλιοθήκης, αλλά για τη δημιουργία ιδιωτικού ψηφιακού αντιγράφου από τον χρήστη. Επιπλέον, η αναπαραγωγή αυτή, μολονότι μπορεί να είναι χρήσιμη για τον χρήστη, δεν είναι αναγκαία για να διαφυλαχθεί η πρακτική αποτελεσματικότητα της εξαίρεσεως. Εξάλλου, η επίμαχη εξαίρεση δεν καλύπτει την πράξη με την οποία η βιβλιοθήκη καθιστά προσβάσιμο στον χρήστη το ψηφιακό αντίγραφο που έχει η ίδια δημιουργήσει, προκειμένου να μπορέσει αυτός στη συνέχεια να δημιουργήσει νέο αντίγραφο και να το αποθηκεύσει σε φορητή μνήμη USB.

Ο γενικός εισαγγελέας, μολονότι εκτιμά ότι η εξαίρεση για τα εξειδικευμένα τερματικά δεν καλύπτει ούτε την εκτύπωση σε χαρτί, εντούτοις παρατηρεί ότι **η εκτύπωση έργου προσβάσιμου από εξειδικευμένα τερματικά μπορεί να καλύπτεται από άλλες εξαιρέσεις που προβλέπει η οδηγία, ιδίως από την εξαίρεση για τα αντίγραφα προς ιδιωτική χρήση**. Συναφώς, ο γενικός εισαγγελέας δεν διαπιστώνει κάποια διαφορά μεταξύ της φωτοτυπήσεως σελίδων τυπωμένου συγγράμματος που βρίσκεται στη συλλογή της βιβλιοθήκης και της εκτυπώσεως σελίδων από ψηφιακό αντίγραφο ενός βιβλίου. Άλλωστε, στην περίπτωση της εκτυπώσεως σε χαρτί δεν υπάρχει ο κίνδυνος εκτεταμένης παράνομης διανομής ο οποίος υφίσταται στην περίπτωση των ψηφιακών αντιγράφων.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί αργότερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν

⁷ Αυτό σημαίνει ότι η πρόταση δεν έχει ως συνέπεια ότι το επίμαχο έργο πρέπει να θεωρηθεί ότι υπόκειται σε όρους αγοράς ή άδειας κατά την έννοια της μνημονευόμενης στην υποσημείωση 3 διατάξεως της οδηγίας.

επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία ανατύξεώς τους

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582